

НЕЗАВИСИМОСТ НА СЪДА

ПРОТОКОЛ № 90/15.06.2011 г. от заседанието на Комисията по правните въпроси на 41-ото НС

Днес, 15.06.2011 г., сряда, от 16:00 часа се проведе заседание на Комисията по правни въпроси.

На заседанието присъстват: от Висшия съдебен съвет – проф. Анелия Мингова, представляващ ВСС, Божидар Сукнаров, Цони Цонев, Георги Шопов и Пламен Стоилов, членове на ВСС; от Инспектората към Висшия съдебен съвет – Ана Караиванова, главен инспектор, и Ясен Тодоров, инспектор; от Върховния касационен съд – проф. Лазар Груев, председател, Симеон Чаначев, Марио Бобатинов и Гроздан Илиев, заместник-председатели на ВКС.

Към протокола се прилага списък на присъстващите членове на комисията.

Заседанието се ръководи от Искра Фидосова, председател на Комисията по правни въпроси.

Искра Фидосова:

Добър ден на всички. Откривам заседанието на Комисията по правни въпроси. Извинявайте за закъснението, но удължихме малко пленарното заседание. По подписи тук са 17 от членовете на комисията. По предварително обявения дневен ред за днес имаме два доклада:

1. Обсъждане на Обобщен годишен доклад за дейността на Висшия съдебен съвет и за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет за 2010 г., № 111-00-4, внесен от Висшия съдебен съвет на 28.05.2011 г.

2. Обсъждане на Обобщен годишен доклад за прилагането на закона и за дейността на съдилищата през 2010 г., № 111-00-5, внесен от Висшия съдебен съвет на 9.06.2011 г.

По първа точка – обсъждане на Обобщен годишен доклад за дейността на Висшия съдебен съвет и за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет за 2010 г., № 111-00-4, внесен от Висшия съдебен съвет на 28.05.2011 г.

Г-жо Мингова, имате думата.

Проф. Анелия Мингова:

Благодаря ви, г-жо председател на комисията.

Уважаеми дами и господа, пред вас е третият доклад на Висшия съдебен съвет и на инспектората към него, който е цялостен и отразява дейността през изминалата

календарна 2010 г. Той е построен така, както и досегашните ни доклади. Съдържа една обобщена част за най-важното от работата на съвета през изминалата година и след това са представени основните акценти от работата на всички постоянни и временни комисии, които функционират. След дейността на всяка комисия са изведени изводите и, разбира се, негативните моменти и препоръките за работата на съвета за следващ отчетен период.

Аз няма да ви представям подробно съдържанието на доклада, защото ми се струва, че в тази ситуация, в която се намират работата на съвета и съветът като цяло в настоящия момент, по-скоро и за вас е важно да акцентираме върху това, което вие смятате, че представлява проблем в нашата работа, и бихме искали да отговорим на вашите въпроси или да чуем вашия коментар, за да можем да бъдем полезни на Народното събрание, когато оценява нашата работа. Затова на днешното заседание присъстват петима от председателите на основни комисии в работата на съвета: по правни въпроси, по предложения и атестиране, Етичната комисия, Комисията, свързана с работата по делата от висок обществен интерес, където всъщност са не само основните ни достижения, така както сме ги отразили в доклада, но където определено имаме предизвикателства с оглед бъдещата си работа.

Благодаря ви за вниманието. Ние сме отворени за вашите коментари и въпроси и за нас именно това би било полезно, за да удовлетворим очакванията, които магистратската общност има към нас, и за да може с общи усилия, с оглед взаимодействието и с вашата институция, да се опитаме в работата си да повишаваме общественото доверие, което за съжаление продължава да бъде много ниско. Благодаря ви.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-жо Мингова. Може би и г-жа Караиванова ще чуем, преди да пристъпим към дискусия. Заповядайте.

Ана Караиванова:

Аз също ще бъда кратка. Ние не можахме да се научим докладите да ги пишем кратки и затова съкращавам доста, за да стане един приемлив обем на общия доклад. Аз ще бъда още по-кратка.

През третата година от създаването на инспектората ние проверихме най-големия апелативен район с тежки проблеми. Това е Софийският апелативен район. В него са 6 граждански съдилища. Ние се разделихме с оглед специализацията. Също така проверихме и прокуратурите. Там са 8 окръжни съдилища. Няма да изброявам районните – около 27 са. В това число сме проверили Софийския градски съд – граждански най-общо казано – гражданска търговска и гражданска въззивна, Софийския районен съд. Самите прокуратури са Софийската градска и Софийската районна прокуратура и с това с малки изключения в наказателни колегии в някои от страната с оглед на нашето разделяне по специализация и напускането предсрочно на единия

от инспекторите, който проверяваше наказателни дела, ние приключихме за три години проверката на всички съдилища и прокуратури в България. Имаме една изключително добра база за сравнение, колкото и да се опитвахме да усъвършенстваме в движение и нашите методи за проверка с оглед натрупания опит. Това, което мога да кажа, с риск отново да влезем с проф. Груев, както и досега понякога, в ползотворна дискусия, софийските съдилища определено в гражданската си част работят добре. Отчитайки това, че в софийските съдилища са най-много натоварени съдиите, то се вижда и от статистическите данни, че тук се гледат най-сложните и обемни дела и в гражданската част, изключвам наказателните. Отчитайки също така изключително лошите условия на районния съд, в които работи, все пак от сравнението, което се направи състав по състав в Софийския районен съд, а също така и в Градския съд, констатирахме, че при едни същи условия някои съдии се справят с огромното натоварване. Т.е. имат 0 процента просрочени дела. Други при същите условия имат 85% просрочени дела. Положението е същото и в Градския съд. Дадохме само един от съдиите за дисциплинарно наказание на Висшия съдебен съвет, който има 239 просрочени дела. Не е излязло още решението. Предполагам, че скоро ще излезе. Характерното за Софийския градски съд в гражданските колегии, в някои състави отлагането на делата за следващо заседание, продължителният период между тях и във всяка една от колегиите в нашите препоръки към административния ръководител сме дали да намери организационни форми и мерки да сведе отлагането поне до едни приемливи срокове – 4 месеца между отделните дела. В петък ще бъде тук председателят на Съда по правата на човека в Страсбург и ще разглеждаме именно тези въпроси с оглед пилотните решения и аз се радвам, че нашите препоръки са дадени доста по-рано – през есента на 2010 г. Констатирахме същите проблеми в продължителността на разглеждане на делата, преди да излязат тези пилотни решения, и дадохме съответните указания. Въпрос на желание, на воля на председателите на съответните съдилища е да изпълнят тези препоръки, доколкото зависи от тях, и да алармират другите органи. Не е наша работа ние да разпращаме писма, че в Софийския районен съд условията и сградата са недостатъчни. Ние сме го констатирани в докладите. Те нека да го изпратят доклада, ако смятат, че нашите констатации ще допринесат с нещо за подобряване на условията.

Посочили сме и дисциплинарните производства, които сме образували пред Висшия съдебен съвет, препоръките, които сме дали до административните ръководители да наложат те в рамките на техните правомощия. Посочили сме тематични проверки по някои теми, които смятаме за съществени.

Също така една важна форма, особено тази година наблегнахме на нея, решихме да проверим най-големите пет административни съдилища, защото за тях не ни стигнаха време и сили, но поне най-големите административни съдилища ще проверим. Заложихме на контролните проверки и виждаме, че в провинциалните съдилища има голям, бих искала да подчертая отново, голям напредък в организацията, в дисципли-

ната, в насрочването на делата, срочността на решаването им. Особено характерно беше на Великотърновския районен съд, от което, естествено, ние се чувстваме удовлетворени, защото има резултати от нашата работа.

За прокуратурите отново проблемите са в софийските прокуратури. Аз знам и скоро слушах и по медиите, че прокуратурата е много натоварена. Аз съм довела инспектор Тодоров, който прави проверката в едната част – двама инспектори проверяваха районната прокуратура и само в неговата проверка е доста дебел том. Аз самата бях учудена, че имат по 800 преписки за наблюдение и досъдебни производства, но накрая резултатът е по 6 обвинителни акта годишно, което за мен, питайки колегите, които преди доста години работиха в Районната прокуратура в София, е учудващо неефективно. Все пак прокурорската работа се отчита не само на наблюдение, а по резултатите от това наблюдение, т.е. по внесени обвинителни актове.

Най-общо това са проблемите. Ако има някакви въпроси, готова съм да отговоря.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-жо Караиванова. Колеги, имате думата за изказвания и въпроси към представителите на Висшия съдебен съвет.

Имам един въпрос към г-жа Мингова.

Г-жо Мингова, какви мерки сте предприели през тази година по един въпрос, който се повдигна и миналата година, когато разглеждахме доклада за 2009 г. по отношение на броя на администрацията във военните съдилища? Има ли промяна по отношение на този брой на администрацията, има ли структурни промени, които да сте предприели, и какви са те и съответно къде е отишъл този ресурс, къде е преразпределен – в кои съдилища?

Проф. Анелия Мингова:

Във връзка с щатната численост както на магистратите, така и на съдебните служители в звената на съдебната власт първо предприехме едно изследване от наша, специално създадена работна група с оглед натовареността. Сега предстои да приемем един вариант с оглед критериите за натовареност, който да ни позволи да проведем конкурсите за магистрати и съдебни служители през настоящата календарна година, които сега предстоят и с оглед приемането на измененията в Закона за съдебната власт. В тази връзка не мога да ви кажа конкретни цифри, но имаме решение за преразпределяне на щатната численост и оттам освободен ресурс, който използвахме с оглед щатната численост на новите специализирани звена – Наказателен специализиран съд и прокуратура, първоинстанционни, апелативни нива, също и следователските бройки със съответната администрация към тях. Това е в резултат на преразпределяне, пак ще кажа, на свободни щатни бройки към настоящия момент, които не са били заети. Оттук насетне обаче последващата ни работа е свързана със заемане-

то на щатните след обявените конкурси, които стартират утре от най-високите нива на върховните съдилища и прокуратури, на апелативните нива, след което бихме могли отгук насетне да предприемаме последващи мерки за такова преразпределение.

Така че с оглед преразпределението на щата засега ресурсът ни е от наличните свободни щатни бройки, което сме направили и във връзка с вече обявените конкурси за специализираните съдилища и с оглед преразпределяне, което с решение на съвета направихме на предходното заседание, но за да можем да обявим конкурсите за повишаване в нивата на съдебната власт, които започват от утре. Дали това ще се окаже достатъчен ресурс с оглед нашите решения, свързани със средната натовареност, на този етап аз не бих могла да кажа. Но може би някакви допълнителни уточнения може да даде г-н Шопов, който е председател на съответната комисия.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-жо Мингова.

Само едно изречение, преди да дам думата на г-н Шопов.

Този въпрос се повдигна и миналата седмица, когато гледахме доклада на прокуратурата. Само че там ставаше въпрос за числеността на прокурорите и това, че те не са натоварени равномерно. Там се направи друго предложение, което засяга и е необходимо да се направи законодателна промяна. Но в тази връзка и продължение на този въпрос, който зададох, имате ли виждане и обсъждали ли сте изобщо темата за промяна, реструктуриране в числеността на военните съдилища като цяло и преразпределяне към другите?

Георги Шопов:

Колеги, аз имам да допълня много малко неща. Първото и най-важното, което искам да ви кажа, е, че при организирането на щата, бюджета, администрацията на специализираните структури, които бяха приети със закона, ние направихме така, че не сме разкрили нито една нова щатна бройка. Всичко беше в рамките на съществуващия щат, като искам да подчертая, че ние можем да се занимаваме единствено със свободните щатни бройки. Това се отнася за съдиите и прокурорите, това се отнася и за служителите.

Другата стъпка, която направихме, е, че преди няколко заседания и с оглед предстоящите конкурси ние направихме още едно разпределение, като се съобразихме със спецификата и предстоящите задачи на съответните райони, и още увеличихме щатовете на по-натоварените съдилища. Мога да бъда по-конкретен – на Административен съд – София, в прокуратурите на Варна и пак повтарям, това стана на базата на съществуващия щат. Това е много важно. Ние работим само със съществуващия щат.

На вашия въпрос за военните съдилища. Просто искам да кажа моето мнение. Това е въпрос, който трябва да се реши законодателно. Безспорно е, че натовареността там не е висока, да не кажа малка. Но ако няма законодателно решение, с администрацията можем да се справим по някакъв начин, ако има свободни бройки, но когато си има назначени, и при най-добро желание там не може да се направи нищо. Това исках да обясня.

Искра Фидосова:

Аз това исках да изясня, защото не за първи път повдигаме този въпрос. Дори последния път, когато обсъждахме последните промени в Закона за съдебната власт, пак се постави този въпрос – да мислим за евентуални законодателни промени, така че да се реши този въпрос. Въпросът е, че за да направим такива промени, трябва да бъдете активни и вие като представители на съдебната власт. Нашето виждане е, че трябва да бъде в диалог и когато стигнем до едни и същи позиции, да предложим съответните законодателни промени.

Г-н Радев, заповядайте.

Емил Радев:

Като продължение на темата. От доклада се вижда, че 2010 г. не е обявен конкурс за назначение чрез атестиране, както беше по стария закон. От доклада на съдилищата виждаме, че натовареността, особено на някои от големите съдилища, се качва значително, има незаети щатни бройки, което пряко влияе и на работата. През цялата 2010 г. няма конкурси. Това докара и до напрежение в системата, при което се стигна и до декларация на по-големите съдилища и председатели на съдилища. Ще бъде ли решен този проблем във възможно най-кратки срокове и кога можем да очакваме тези конкурси, защото това наистина е проблем за системата, а виждаме от статистиката, че натовареността с всяка измината година се покачва.

Георги Шопов:

Г-н Радев, Вашата информация не е съвсем точна. Ние сме запознати с натовареността във всички органи на съдебната власт и аз мога да ви кажа няколко цифри, които би трябвало да ги знаете. Средната натовареност на окръжните съдилища е 8,73 единици. Тук се включват всички дела. Тук са частни наказателни дела, граждански наказателни – така че аз не мога да приема, че натовареността не само в окръжните, а и в другите съдилища е натоварена. Тези цифри са относими към административните съдилища. Тези цифри са относими към преобладаващото число от районните съдилища. Това обаче няма никаква връзка с въпроса, който Вие поставихте, но то беше длъжно да се каже. Ние разбираме и сме работили с тази идея, че обявяваме конкурсите не само да се намали натовареността, която, пак повтарям, не е висока, категорично. Данните са сложени в интернет страницата.

През 2010 г. действително не бяха обявени конкурси. Висшият съдебен съвет, а и аз лично съм направил много изявления, в които се опитах да изясня тези причини. Последното беше на 30 май т.г. Подготвил съм прессъобщение, което ще бъде публикувано утре, и затова ще ви докладвам точно каква е причината, за да не станат конкурсите през 2010 г. Преди това искам да кажа, че 2008 г. и 2009 г. те се провеждаха съвсем редовно през годините. Ние сме повишили над 450 магистрата, което е една огромна цифра. Назначили сме над 350 административни ръководители. Може би около 200 младши магистрати. И това всичко се е движело, както го изисква законът.

Проблемът 2010 г. Конкурсът беше обявен м. март 2009 г., а резултатите с оглед атестиране и други – технологичното време, хората бяха назначени декември 2009 г. Конкурсът се обяви 2009 г. в рамките на изискванията на закона и приключи 2009 г. Искам много ясно да се запише това нещо. В 2009 г. обявеният конкурс за първоначално назначаване и за начално чрез атестиране беше обявен и проведен. Резултатите бяха известни януари месец и съгласно изискванията на Закона за съдебната власт имаше право на обжалване. Постъпиха 47 жалби и съгласно изискванията на закона те трябваше да бъдат разрешени в срок до един месец, както е сегашният закон. Това обаче не се случи и последното произнасяне беше октомври месец 2010 г. Ние не можехме при това положение да обявим, защото тези 47 бройки – тези обжалвания, тези места нито бяха заети, нито бяха свободни и те просто бяха блокирани. Член 189 от Закона за съдебната власт ни задължава всички свободни бройки да бъдат обявени.

Другият проблем, който възникна пред нас, това не е оправдание, това е обяснение, че септември месец 2010 г. при нас пристигна от Народното събрание проект за изменение на Закона за съдебната власт, с който се променяше концепцията за провеждането на конкурсите. Т.е. идеята беше да се пристъпи чрез децентрализиран конкурс. Става октомври–ноември. След това тази концепция, всички знаем, беше изоставена, и тогава, в този момент, Висшият съдебен съвет, може би беше м. ноември, ние преценихме и според моето виждане е абсолютно правилно, че ние не можехме да си позволим тогава, когато се обсъжда изменение на Закона за съдебната власт, когато се променя концепцията за конкурсите, ние да си позволим, не знам как щеше да се изтълкува, за този месец да обявим конкурс, който реално щеше да бъде по старите правила и в грубо противоречие, както се оказа впоследствие, с това, което се прие в закона. На 4 януари 2011 г. беше приет Законът за изменение на Закона за съдебната власт, в който конкурсът вече не ставаше чрез атестиране, а чрез събеседване. Това е една много сериозна промяна. Всички сте свидетели, че след като приеха тези неща, се констатираха някои пропуски, които щяха да създадат сериозни трудности за провеждане на конкурса. И с наше съдействие и с ваше разбиране на 19 април тези пропуски в значителна степен бяха отстранени. На 19 април влезе в сила последното изменение. През това време Висшият съдебен съвет изготви Наредба за

конкурсите, изготви Наредба за показателите и методиката, която беше публикувана в „Държавен вестник“ на 10 юни, преди няколко дни, и след като всичко това стана факт, ние утре обявяваме конкурса, т.е. в рамките на по-малко от два месеца от влизането в сила на тези изменения.

Значи действително, за което ние съжаляваме, 2010 г. нямаше конкурс. Ние разбираме, че сме създали напрежение в системата с оглед най-вече кариерното израстване. Но това са причините, които доведоха до това. И този въпрос фактически от утре се отстранява. Утре се пускат конкурсите за високите нива, което е съвсем нормално. Другата седмица се пускат окръжни и районни. А също се пускат и тези за първоначално назначаване.

Редом с тези неща, които аз споменах, и в рамките на този закон ние обяхме и конкурси за административни ръководители на специализираните структури, за състава на специализираните структури. За административните ръководители възникна само един проблем, който ще се отстрани. Може би в рамките на седмица този конкурс ще бъде проведен. Миналия петък изтече срокът за подаване на документи за редовите съдии и прокурори в тези специализирани структури. Така че това също стои на вниманието на съвета.

Това е отговорът на въпроса на г-н Радев.

Искра Фидосова:

Благодаря. Г-н Радев, заповядайте.

Емил Радев:

Г-н Шопов, удовлетворен съм от това, че все пак е намерено решение. Надявам се, че няма да изчакаме всички обжалвания да приключат, защото заради една или две жалби да блокираме конкурсите просто е крайно нецелесъобразно.

Второ, като говорим за натоварване, аз ще си позволя да използвам някои данни от доклада на проф. Груев. Натовареност по шат в районните съдилища в областните центрове. Много се извинявам, но примерно в един Софийски районен съд – 77,32; Варна – 69,94; Перник – 71,72 дела. Наистина тук имаме реален проблем и виждането ни е, че е по-добре да се пускат и да се заемат тези шатни бройки. Защото е тежко положението, особено последната година.

Георги Шопов:

Най-напред аз не мога да поема ангажимента и едва ли някой от Висшия съдебен съвет ще поеме ангажимент да няма жалби и те да се произнесат, когато трябва. Аз смятам, че Върховният административен съд при тези проблеми ще направи така, че жалби ще има, но следва да се спазва законът.

За натовареността според мен въпросът се поставя не съвсем правилно. Аз казах много ясно. Административни съдилища имат около 8–9 средно дела месечно. Окръжни съдилища имат 9 дела месечно. Районните съдилища, безспорен факт е това,

те са групирани, тези данни са изнесени. Безспорно е, че Районният съд – София, е много натоварен. Безспорно е, че и други съдилища са натоварени. Но под средната граница има и други съдилища.

Нещо друго искам да обясня и което искам да се разбере. В случая, най-вече за особено натоварените съдилища, не се поставя въпрос за бройките. Районен съд – София, има три свободни бройки. Ние отпуснахме още една и станаха четири. Тук, уважаеми колеги, следва по друг начин да се реши този проблем. Може би чрез промяна в законодателството, може би чрез деканализация. Вече има предложение, и това е моя идея, която се възприе от г-н Налбантов и от г-н Влахов, да се опитаме да прерайонираме Районния съд. Но аз искам точно това да обясня, че тези неща, за които вие говорите, ние не можем да дадем още 50 бройки на този съд, за да стане нормалната натовареност. Проблемът не е ясен. Но той няма да се реши по начина, по който го предлагате.

Същото е и положението в прокуратурите. Там също има такъв проблем. Свръхнатоварените прокуратури и съдилища са около 10.

Искам с това да бъдем съвсем наясно. Тук се касае за районните структури и там Народното събрание, Законодателната комисия трябва там да насочи усилията си. В окръжните структури това не е проблем, поне според мен, а и според фактите, които казах. Това е отговорът на въпроса ви.

Искра Фидосова:

Други колеги, желаещи за изказване, за въпроси? Г-жа Колева.

Юлиана Колева:

Аз бих искала да обърна внимание на качеството на работата на съдилищата и прокуратурите, или най-общо казано – на магистратите и може би така наречените дела с особен обществен интерес. Т.е. аз приемам, че работата в съдебната система е много напрегната. В голямата си част, естествено, тя е качествена и има един много малък процент дела, върху който се концентрира така нареченият обществен интерес, който обаче чрез мултипликация в медиите и в публичното пространство създава у гражданите острото и негативно отношение към съдебната система. В тази връзка искам да попитам, съобразявайки се с така деликатното равновесие между функциите на Висшия съдебен съвет и независимостта на магистратите, които вземат решенията по конкретните дела, дали Висшият съдебен съвет прави анализ на причините, които водят до оправдателни присъди по известни дела? Ясно е на всички нас, че причините може да са не повече от три: или некачествена работа на досъдебното производство при събиране на доказателствата; или недобра оценка на този доказателствен материал и необоснован обвинителен акт; или пък подценяване от страна на съда на събрания доказателствен материал.

В тази посока как Висшият съдебен съвет вижда своето място при анализиране на тези причини? Естествено, аз съм далеч от мисълта тези анализи да се оповестяват широко или нещо такова, но въщност дали самата съдебна система взема изводи и магистратите вземат изводи от така приключили дела?

Искра Фидосова:

Благодаря, г-жо Колева.

Едно допълнение към това, което каза г-жа Колева. Тъй като и аз имах подобен въпрос. Изготвят ли се анализи под формата на доклади или под каквато и да е друга форма, като административните ръководители на съответните съдилища имат ли те достатъчен поглед върху хода на тези знакови дела с голям обществен интерес и с каква периодичност стига до вас този отчет или доклад, или каквато и форма да използвате, за да се стигне до това да има ефективност в крайна сметка, защото всички това искаме.

Г-н Пламен Стоилов.

Пламен Стоилов:

Ще отговоря конкретно. Висшият съдебен съвет взе решение, по силата на което задължи всички административни ръководители в страната да следят пряко хода на делата с висок обществен интерес. Освен това във Висшия съдебен съвет всеки месец постъпват отчети от административните ръководители за промените в хода на всяко едно дело с висок обществен интерес. Висшият съдебен съвет наблюдава общо над 200 дела с висок обществен интерес, разделени в три списъка:

В списък 1 са делата, които се наблюдават и от Европейската комисия, и те са основно на вниманието на Висшия съдебен съвет.

В списък 2 са делата за извършени тежки престъпления или престъпления, които са предизвикали висок обществен интерес по места или в цялата страна.

По третия списък наблюдаваме делата за престъпления, извършени от организирани престъпни групи.

Висшият съдебен съвет на всеки 6 месеца провежда директни срещи с административните ръководители по апелативни райони и действащи магистрати, главно тези, които водят делата с висок обществен интерес, и на тези срещи обсъждаме всички проблемни моменти, които водят до необосновано забавяне на хода на делата.

Аз мога съвсем примерно да изброя кои бяха проблемите, които още от първия момент станаха явни и трябваше да се борим фактически с тях. Това бяха проблемите с медицинските удостоверения. Защото масово се злоупотребяваше със здравословното състояние на страните. Това бяха проблеми по призоваването, по назначаването на вещи лица. Злоупотреби с правото на защита, доста разпространени по това време. Насрочване на делата през големи периоди от време по 6–7 месеца, без това да е обосновано по някакъв начин. И редица други проблеми, които ние точно

фиксирахме, детерминирахме ги, поставихме ги на вниманието на Висшия съдебен съвет и на всички административни ръководители.

В процеса на нашите посещения и съответно изготвяне на аналитични доклади след всяко шестмесечие, каквито имаме досега при всички посещения по апелативните райони, нашата комисия излиза с аналитичен доклад и предлага на Висшия съдебен съвет конкретни организационни мерки, а също така и законодателни промени, които се представят посредством Министерството на правосъдието, тъй като ние нямаме законодателна инициатива.

Във връзка с това наблюдение на делата искам да кажа, че нашата крайна цел е не само да въздействаме върху делата с висок обществен интерес, а там, където се налагат положителни практики, те да се прилагат по отношение на всички наказателни дела. Тогава вече ще има по-силен ефект върху наказателното производство в страната.

Има проблеми, какъвто е проблемът с прекратяването и връщането на делата от съда на досъдебното производство, които бяха решени по един доста кардинален начин. Висшият съдебен съвет задължи по апелативни райони административните ръководители на определен период от време, примерно три месеца, да провеждат общи съвещания между съд, прокуратура и органи на досъдебното производство, където общо да се обсъждат проблемите, водещи до връщане на делата за доразследване. След 6-7 месеца от започването на тези срещи констатирахме намаляване на броя на върнатите дела от съда в досъдебното производство не в проценти, а в пъти. Това беше един момент, който фактически доста ускори като цяло наказателните производства в страната. Аз мога още много да говоря по тези проблеми, но не искам да ви отегчавам. Защото те са доста специфични, но в цялата им съвкупност водят в края на краищата до необосновано забавяне на някои видове дела.

Сега по най-деликатния въпрос, който се зададе, за многобройните оправдателни присъди. Това е проблем, който се поставя много остро и от Европейската комисия. За съжаление, казвам за съжаление, защото Висшият съдебен съвет има желанието, но няма законовата възможност. Ние не можем нито да анализираме причините за многобройните оправдателни присъди, нито да правим препоръки или каквито и да било други решения, затова защото ние по закон нямаме такава функция. Всичко това, което касае оправдателните присъди и въобще присъдите, подлежи само и единствено на инстанционен контрол. Така че ние нямаме такава възможност.

Това, което все пак обаче направи Висшият съдебен съвет при последните посещения по апелативни райони, ние предизвикахме широка дискусия с действащите магистрати по въпросите за ефективно и справедливо правосъдие. Това са въпроси, които, макар и индиректно, засягат и вида на присъдите, и вида на наказанията съобразно тежестта на извършените деяния. Обсъдихме и други въпроси за множество от условни присъди, но всичко това е много деликатно, затова защото е извън компетенциите на Висшия съдебен съвет.

Освен това искам да ви кажа, че определено имаме реакция от страна на магистратите за това, че ние опитваме да навлезем в територията на тяхната независимост и вътрешните им убеждения. Ние се опитваме да преодолеем тази съпротива. Показваме и деликатност и разбиране, обсъждаме проблемите най-общо, без да си позволяваме обсъждане на конкретни казуси и дела, но въпреки това действително там срещахме известни затруднения и те се дължат само на това, че ние нямаме законови основания и възможности да въздействаме по отношение на този фактор.

Административните ръководители се отчитат пред Висшия съдебен съвет по отношение на делата с висок обществен интерес всеки месец. Всеки месец те изпращат подробна справка за промени в хода на всяко дело с висок обществен интерес.

Това е засега, което мога да кажа. Ако има въпроси, готов съм още да говоря.

Искра Фидосова:

Не разбрах откога е решението на Висшия съдебен съвет?

Пламен Стойлов:

От м. април 2010 г. е това решение. Но преди това Висшият съдебен съвет имаше дейност в тази насока още преди това решение. Тогава нашата комисия и членове на Висшия съдебен съвет извършваха директно проверки по конкретни дела в цялата страна. Но нашият капацитет не позволява ние да проверим целия обем от дела, затова задължихме административните ръководители и чрез тях контролираме целия обем от дела от висок обществен интерес.

Искра Фидосова:

Аз смятам, че има резултат от това решение, и то осезаемо.

Други колеги, желаещи за изказване? За въпроси към колегите от Висшия съдебен съвет. Г-жа Колева.

Юлиана Колева:

Аз в продължение на тази тема искам вече по-принципно да погледнем на това. Далеч съм от мисълта и от идеята за някакъв контрол на Висшия съдебен съвет върху делата по тяхното съществуване. Но все пак си мисля, че както ние, така и обществото, за да е ясна съдебната система и отчитаща се пред обществото, би трябвало да се намери и може би с общи усилия трябва да търсим някакъв механизъм, при който да е ясно как е започнало едно дело, как е приключило и защо е приключило така. Защото е много голям емоционалният натиск и върху съдебната система, и върху нас, и върху всички останали държавни органи. Ако този анализ не е направен, е ясно, че неуспехът, най-условно казано, разбира се, защото при постановяването на една оправдателна присъда е неуспех за обвинението и някакъв краен резултат за съда. Но според мен трябва да се намери някакъв механизъм, при който да е ясно на какво се дължи този резултат. Според мен и самият натиск върху съдебната система ще бъде вече конкретен и ясен към кого в края на краищата се отправя тази критика. А не органи-

те на досъдебното производство да кажат: „Съдиите са виновни“. Или пък прокуратурата да казва: „Ние си свършихме работата, но съдът не си свърши работата“. Или пък съдът да казва: „Те не са събрали достатъчно доказателства“. Това прехвърляне на топката между тази система от органи, която участва в наказателното преследване, мисля, че за всеки един от нас е ясно, че е правилно и е нормално да бъде разплетена тази нерешима дилема в случая. Иначе ние довеждаме до абсурд независимостта на конкретния съдия. Пак казвам, далеч съм от мисълта да се намесваме в неговото вътрешно убеждение. Но ако се прави някакъв страничен анализ, той не е, за да се контролира той по конкретното дело, за да се анализира като фактология това дело. Защо се е стигнало до този резултат? Много съм мислила по този въпрос и съм наясно, но на мен ми се струва, че докато ние не намерим начин обективно да анализираме едно такова дело, просто целият този имидж и натиск на обществото над съдебната система няма да спре.

Искра Фидосова:

Благодаря. Г-н Стоилов.

Пламен Стоилов:

Висшият съдебен съвет направи няколко опита да навлезе в тази територия табу. Със самия факт, че започнахме обсъждане за ефикасно и справедливо правосъдие, ние се опитахме да направим и някои изследвания по отношение на наказателната политика в страната въобще. Атаката ни беше отблъсната обаче с обоснованието, че наказателната политика се определя от Върховния касационен съд и от законодателя в края на краищата. Въпреки това при дискусиите на срещите с нашите колеги, практикуващи магистрати, те самите дадоха конкретни предложения по редица въпроси, които на пръв поглед нямат общо с дейността на Висшия съдебен съвет и с контрола по хода на делата, но директно касаят и наказателната политика, и чувството за справедливост на хората, и ефикасността на правосъдието, и това защо в определени моменти частната и генералната превенция са потиснати до такава степен, че те се превръщат и в криминогенен фактор. Всичко това практикуващите магистрати в страната много добре го осъзнават колегите, не са безчувствени към тази тема, но това, което нас ни спира, е липсата на законодателна основа в тази насока. Защото има и тълкувателно решение на Върховния административен съд, по силата на което ние нямаме право да изразяваме становище по правилността на актовете на магистратите. Това е положението. Но ние продължаваме нашите опити в тази насока – да приближим фактически нашето правосъдие до чувството на хората за ефикасност и за справедливост и до това да ги попитаме чувстват ли се те защитени от закона и от цялата правораздавателна система и какво още трябва да се направи в тази насока. Продължаваме опитите, но пак ви казвам, нямаме почти никакъв законов инструментариум за това, за съжаление. Това е.

Искра Фидосова:

Благодаря. Г-н Шопов.

Георги Шопов:

Колеги, аз споделям казаното от г-н Стоилов, но всички ние трябва да разберем, че тук навлизаме наистина в една територия, която не може да се реши по начин, по който се предлага. Проблемът с оправдателните присъди е въпрос на приложение на закона и аз просто не виждам, каквото и да направим ние, каквито и законодателни промени, това да се промени. Това е силата на правосъдието. Тук въпросът не само, че е деликатен, но за мен, ако това се промени, ще бъде зле за правосъдието.

Аз искам и друго да кажа. В резултат на всички тези действия на Висшия съдебен съвет и оглавяваната от г-н Стоилов комисия се създаде такава обстановка за работа, където поне моето впечатление е, че колегите, ако е имало такива редки случаи, те, осъзнавайки, че тяхната дейност се следи, нямам предвид само оправдателна и неоправдателна присъда, а се следи цялостната им дейност – подготовка на дела, проучване на дела, което също рефлектира по тези неща, това доведе до един резултат, за който може да не съм много точен в процентите, но в крайна сметка ние говорим за оправдателни присъди. Те са в рамките на 4%. За мен е много притеснително, ако ние гоним проценти, за да ги направим 2%, или да приемем, че 8% е нещо лошо. Оправдателните присъди просто ще ги има. Тях ще ги има. Но искам да кажа и нещо друго (тук присъстват и журналисти) – не във всички случаи, аз не давам съвети на никого, но трябва и това да се каже много ясно, по ред причини в първоинстанционни производства произнесена е присъда, в случая оправдателна присъда, тогава се правят изводи, които не информират по точния начин обществото. В тази връзка Висшият съдебен съвет, може би не само Висшият съдебен съвет, а и съдилищата и прокуратурите да засилят своята медийна политика и без да навлизат в съществуването на делото, в неговата правна същност, да изясняват точно тези неща. С това приключвам. Но темата за оправдателните присъди просто не може да се случи. Благодаря.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Шопов. Г-н Груев, заповядайте.

Проф. Лазар Груев:

На този етап се включвам по-скоро като експерт, а не в качеството си на председател на съда, тъй като след малко предстои да вляза в другото качество.

Без съмнение тази тема присъществаше и в разговорите с експертите от Брюксел. Аз сега реторично ще задам някои въпроси, които поставих и пред тях.

Ако тези 50, 40, 30 или от тях 10 по-шумни дела бяха решени по друг начин – да речем в съответствие с техните очаквания, а останалите 700 хиляди дела бяха забавяни или решени по друг начин, дали оценката за правосъдието в България, защото

ние вадим сега глобални изводи, би била друга? Отговорът, естествено, според мен е – не!

Вие много добре знаете, уважаеми народни представители, защото пред вас е бил и докладът на прокуратурата и защото имате и пряко наблюдение, България е страната в Европа с най-малък процент на оправдателни присъди. Няма такова нещо в Европа. 3,7 % за миналата година са оправдателните присъди. Върховният касационен съд е постановил за миналата година 2 е потвърдил, или изобщо пред ВКС са приключили две. Но в страните от стара Европа този процент е 40–45–30% – някъде там. Това означава ли, че там не работят съдебните системи при 40% оправдателни присъди или при 30% оправдателни присъди, или че работят добре?

Проблемът е, че ние като общество – и аз не искам да навлизам в корените на това явление – се концентрираме само върху определен проблем, придавайки чрез медиите видимост, че това е проблемът. А проблемът всъщност винаги е това. Ще ви дам два примера от днес в съдебните зали в Съдебната палата по дела, които се наблюдават и които ще предизвикат интерес.

Защо беше отложено делото срещу Златко Баретата? Нима съдът не искаше да го гледа и да го реши? Защото единият от подсъдимите припадна – 112, линейка, заведоха го в „Пирогов“. Отложи се делото.

Защо беше отложено делото срещу Мария Мургина? Защото представиха документ, че Мария Мургина е на операция и е оперирана.

Но за това да носи вина в общественото пространство българският съд, аз категорично възразявам.

Анализът трябва да се извърши. Но анализът следва да се извърши тогава, когато делата са приключили. Когато делата са приключили, включително и на касационната инстанция. Защото иначе ще създадем невярна база за този анализ. Например приключилото окончателно с наше решение дело от такъв характер за Чората беше с осъдителна присъда. Значи, ако ние говорихме в онзи етап, щяхме да бъдем доволни. „Съдът го осъди“. Ама делото не е приключило. Просто делото не е приключило! Така че нека да анализираме нещата тогава, когато те приключат, защото и днес коментарите по първите страници на вестниците са по едно друго решение на Градския съд. Ами това е само първата инстанция! Това е само първата инстанция. Значи предстоят и други.

Дейността на съдилищата е публична. Ако тази на досъдебното производство се извършва някъде другаде, съдът винаги заседава публично. В съдебните състави, особено по знаковите дела, никога не бива да забравяме, че участват и съдебни заседатели – двама или трима, което е обществото. Ако ние, съдиите, сме толкова грешни, тези, които са излъчени от общинските съвети и после одобрени от общите събрания, би трябвало да носят чувството на обществото за справедливост. Затова така е замислен наказателният процес.

И по-общо. Аз мисля, че от години някак си се поставя неправилно акцентът. Създаде се впечатление в българското общество, че всеки проблем трябва да се реши чрез Наказателния кодекс и наказателна отговорност и трябва да мине по сложната процедура на наказателния процес. Създаде се убеждение, че всяка друга мярка за неотклонение освен задържането под стража е пълен провал и едва ли не оневиняване. И ако не дай си Боже някой съд постанови друга мярка за неотклонение освен задържане под стража, той е най-грешният. А задържането под стража е единствено средство, за да се осигури производството, а не да се говори кой е виновен и кой не. Освен това се създаде убеждението, че всяка друга присъда освен доживотния затвор, ако може и без замяна, е грешна присъда и че тя не е присъда, което от гледна точка и на теорията, и на практиката на европейските държави всъщност са погрешни разбираня. И ние сега отговаряме и на упреци, и на всичко, без да видим каква е същината. В крайна сметка освен оправдателните присъди имаше и осъдителни присъди и г-н Велчев ви ги е казал. Дори може би и поименно ви ги е казал – и срещу депутати, и бивши, и срещу магистрати и прокурори включително.

Много е деликатен въпросът и аз мисля, че в цял свят анализът на оправдателните присъди трябва да се представя от прокуратурата. Прокуратурата е тази, която трябва да прави анализа на оправдателните присъди и да го представя на обществото, защото така е било отколе, а не от сега. Извинявам се, ако удължих дискусиата.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Груев. Г-н Лазаров.

Димитър Лазаров:

Естествено, че не е работа на Висшия съдебен съвет да се занимава и да дава оценка по същността на едно дело, още повече, както каза и проф. Груев, когато не е влязло в сила, и аз веднага бих дал обратния пример. Върховният касационен съд скоро, т.е. след неколкочкратни връщания – пет или седем, по едно дело от 17 години, в крайна сметка има осъдителна присъда. Така че не това е единственият критерий.

Второ, ако се приемат само оправдателните присъди като критерий за работата на съда и, тук искам да подчертая, и на прокуратурата, бихме били изправени може би пред опасността прокурорите да не желаят да внасят обвинителни актове, когато не са изцяло убедени или имат известно колебание, би се получила една оправдателна присъда, това да бъде критерий за тяхната работа, което за мен не е добрият вариант.

В този контекст въпросът ми към Висшия съдебен съвет, и миналата година го поставихме този въпрос, имайки предвид доклада и на Върховния касационен съд, там има известен анализ защо се получават и оправдателни присъди и защо се запазва – останах с впечатление, че се запазва процентът на отменени или изменени съдебни актове на касационно ниво, и е направен анализ, което е добре – кое затруднява или кое

недостатъчно се взема предвид при работата на съдилищата, и отново ще поставя въпрос, който миналата година го поставих, дали Висшият съдебен съвет вече при оценка има предвид и при допълнителното материално стимулиране, и при изнасянето, има предвид тези анализи от влезлите вече в сила присъди за дейността на определени съдилища, що касае административни ръководители, и може би не чак толкова – там е въпрос на организация, на отделните магистрати.

Аз ще бъда съвсем кратък. След това ще взема пак по този повод думата и по следващата точка. Защото наистина се вижда една тенденция на запазване на този процент на отмяна, връщане или промяна на тези актове от гледна точка на касацията.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Лазаров. Г-н Шопов, заповядайте.

Георги Шопов:

Въпросът, който постави г-н Лазаров, това е елемент от атестирането на магистратите. Категорично заявявам, че ние не разглеждаме отделни присъди – оправдателни или осъдителни. Но понеже се поставиха въпроси за срокове, за отмяна и т.н., в тези формуляри, а това е откакто нашият мандат тече, на магистрати – имам предвид съдии, прокурори, следователи, всички тези неща, като се започне от постъпили дела, срокове на свързване, резултат от свършването, резултати от обжалването, отменени, изменени – всичко това се коментира и всичко това обективно, и подчертавам – за срок от три години назад. Когато разглеждаме магистратите, които имат много отменени присъди, без значение дали са осъдителни, или оправдателни, това, естествено, влияе на оценката, и то влияе по един много сериозен начин. Така че това е отговорът на въпроса. Всички неща, които поставихте, те влизат в атестационните формуляри и в оценката накрая.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Шопов. Други колеги, желаещи за изказване по този доклад? Да, разбирам, че няма. Преминваме към гласуване.

Подлагам на гласуване проект на решение за приемане на Обобщения годишен доклад за дейността на Висшия съдебен съвет и за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет за 2010 г., № 111-00-4, внесен от Висшия съдебен съвет на 28.05.2011 г.

Който е „за“, моля да гласува. Седемнадесет „за“. Против? Няма. Въздържали се? Няма.

В момента не присъстват колегите г-н Корнезов, г-н Четин Казак и г-н Митхат Метин, тъй като са на други комисии, но те заявиха подкрепата си.

Пристъпваме към втора точка от дневния ред.

По втора точка – обсъждане на Обобщен годишен доклад за прилагането на закона и за дейността на съдилищата през 2010 г., № 111-00-5, внесен от Висшия съдебен съвет на 9.06.2011 г.

Проф. Груев, заповядайте.

Проф. Лазар Груев:

Уважаема г-жо председател,

Уважаеми народни представители,

Колеги,

Аз ще бъда кратък, тъй като дискусиата по същество започна с предишния доклад и част от проблемите бяха артикулирани. Но ми се иска на това ниво и на мястото, където се намираме, да спомена само някои общи тенденции и някои общи проблеми, които, струва ми се, най-после някога по един или по друг начин да намерят решение.

Това е четвъртият доклад, който аз представям пред различните състави на Народното събрание, като е третият, който аз самият съм писал, тъй като първият беше от предишния председател за предходната година. Този е най-кратък в аналитичната му част, тъй като голяма част от проблемите всъщност бяха изписани и повтаряни в годините и за мен не беше нужно непрекъснато и много надълго да се описват проблемите, защото те са известни. Въпросът е да се пристъпи към действие за тяхното реално решаване.

Представянето на тези доклади е израз на една ясна конституционна повеля за взаимодействие между властите тогава, когато става дума за жизненоважни за обществото проблеми, и моите лични усилия като председател на Върховния съд, както и политиката, която съм водил спрямо другите председатели и административни ръководители, е била именно тези усилия да се задълбочат.

Аз ще ви дам само няколко примера за начина, по който ние действахме по отношение на важни проблеми. Тогава, когато правителството подготви и представи за публично обсъждане Стратегията за съдебната реформа, както и Проектозаконът за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, ние подложихме на обсъждане във всички съдилища тези документи и след това обобщено анализирахме на национално съвещание в зала 15 на Съдебната палата, като представихме на вносителите на Министерството на правосъдието редица конкретни предложения за изменение в проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт и, разбира се, отношение по стратегията.

Същият беше и подходът тогава с публичността на видим проблем с използването на специалните разузнавателни средства. Тогава аз свиках национално съвещание на Цигов чарк с участието на председателите на съдилища. В това съвещание поради характера и темата участваха главният прокурор и неговите заместници, където ние също формирахме своята позиция и предоставихме виждането на практикуващи-

те магистрати за това кои са проблемите и какви виждания ние имаме за решаване на този проблем.

Вие, уважаеми народни представители, реално участвахте в редица групи или пък вашите експерти, в които участват и нашите съдии, по изработване на различни законопроекти, становища и т.н. Винаги съм казвал и смятам тази линия да продължа и за в бъдеще, взаимодействие – да, когато то е в рамките на конституционните правомощия, защото ние имаме една обща задача – да подобрим качеството на правораздаването.

Иначе проблемите са ясни. Ясно подчертана тенденция в годините за нарастване броя на делата. Всяка година те нарастват с десетки и стотици. И същевременно запазване на същото ниво на щата на съдилищата. Той не е променян, откакто е този Висш съдебен съвет. Преди това не помня. Това неминуемо обективно означава увеличаване на натовареността. Това е видно от подробно изготвените и приложени от Висшия съдебен съвет таблици. Също така имаме ясно изразена тенденция през 2010 г. за най-голямо нарастване на броя на делата в районните съдилища и особено районните съдилища в областните центрове. Като прибавим към това и постоянно повтаряния до болка проблем, на който аз и сега ще акцентирам, уверявам ви и в пленарната зала, за материалната база, в която функционира Софийският районен съд, а и някои други съдилища, които аз съм посочил в доклада. Съвсем ясно е от години къде всъщност е проблемът и как той трябва да се разреши.

Към дискусиата преди малко за натовареността и конкурсите аз бих добавил следния аспект, който трябва да се има предвид. На базата на конкретен пример. В Софийския районен съд по щат са 138 съдии, а реално правораздават около 120 през годината. Този съд по принцип има четири свободни щатни бройки. Само че реалната картина е много по-различна. Те са 4 свободни щатни бройки и 20 командировани в този съд. Защото от него са командировани в Градския, от Градския в Апелативния, от Апелативния във Върховния. Всъщност сега на този конкурс ние вече втора година или повече години държим командировани хора, които нямат и шанс да продължат да работят в този съд, защото има четири места. Този омагьосан кръг според мен, с новите изменения на Закона за съдебната власт, трябваше да бъде разсечен – много по-голяма динамика в конкурсите. Едното предложение беше за тяхната децентрализация, да не се чакат обобщено за всички окръжни, за всички районни съдилища, защото, както информира точно г-н Шопов, от обявяването на конкурса през 2009 г., аз си спомням, че беше януари за ВКС, съдиите постъпиха през декември. През този период се освободиха още 3 свободни места, които към момента до ден днешен станаха 7, които утре ще бъдат обявени. Значи конкурсите трябва да бъдат динамични, защото в противен случай ние оставаме на системата на командироването, което за никого не е добро. Тази система не е добра за кариерното израстване на магистратите, не дава стабилност, привнася затруднения в правораздаването и очевидно трябва да се промени.

Към тези проблеми ние не стояхме безучастни. Предложихме идеята и на министъра на правосъдието, и още веднъж примерно да се обсъди, ако това се счита за целесъобразно, да се прерайонират някои от съдилищата, примерно Районният съд в София, като една от мерките за сваляне на тази натовареност.

Иначе според мен проблемите са много по-глобални. Аз вече говорих за увеличението и за това всичко да минава през наказателния съд. Има още много какво да се желае в областта на гражданското правораздаване, тъй като най-голямото увеличение е от заповедните производства. Там също има предложения. Например имаше предложение, може да не е правилно, дайте обаче да го обсъдим публично и да видим дали няма да е изход. Делата да започват пред съдия-изпълнителите и само ония, които се обжалват, да отиват в съда по линия на исковото производство. Т.е. има много идеи, които в комплекс трябва да обсъждаме, защото в противен случай всяка година ние ще констатираме нарастване на броя при същия щат, увеличаване на натовареността и т.н.

Голям проблем е, и за него вече се говори, нееднаквата натовареност. Тя, разбира се, винаги ще остане нееднаква натовареност, защото няма как. Колкото и да се приемат и каквито и да са наредби и мерки или методики, но тя трябва да влезе в рамките на поносимостта. Аз знам, разговарях с главния прокурор, той също надълго и широко е говорил по тази тема – наистина, без да ни се сърди колегата Ана Караиванова, но има съдилища, при които натовареността, аз го пиша във всеки един доклад – отворете, моля ви, докладите от 2008 г., от 2009 г. и този, при които тя преминава границата на нормалното. Не можеш да имаш на производство през годината 1200 дела в районния съд – граждански съдия. Това не може да бъде правораздаване. Няма как да бъде качествено. Не може да имат 500-600 наказателни дела в Софийския районен съд. Г-н Анастасов е съдия и той много добре разбира за какво иде въпрос. Знаете ли, понеже говорим съвсем откровенно и аз го споделих с някои от народните представители, преди да влезем в залата, за първи път, аз много обикалям страната и много се срещам със съдиите, за първи път сега те ясно артикулират следното. Те казват: „Г-н Груев, за голямо съжаление, с оглед цялостната обстановка, натиск, брой дела, все повече говорим единствено и само за срокове и за брой дела и все по-малко за право“.

Уважаеми народни представители, ако тази тенденция е вярна, тя е много опасна за държавата. Защото, ако съдиите гледат и мислят само за сроковете и за бройките дела, а по-малко за правото, това не е добре. Онзи ден имах среща с председателя на Окръжния съд – Варна, и с председателя на Апелативния съд и те казаха: „По Ваше указание, г-н председател, по Ваше предложение, стремим се и организирахме много висококвалифициран семинар, лектори от ВКС, чуждестранни лектори от Нюрнберг, съдиите отказват да дойдат, защото казват, че за тях три дена са фатални. Защото те ще закършат дотам, че няма да могат да изплуват“.

Това е опасна тенденция и във всички случаи аз съм убеден, че заедно с колежите от Висшия съдебен съвет през тази година трябва да намерим изход с наши сили и средства за големите законодателни промени, те са дълга дискуссия, затова да се уеднакви и да се изравни, да се отчете степента на натовареност и да се вземат някакви мерки. Убеден съм, защото ножът е опрял до кокала.

Още няколко бележки. За нас има няколко важни стратегически проблеми и аз съм ги отбелязал в доклада, които може би трябва да стоят на вниманието на народните представители. Например, по моя инициатива в последните дни се проведе среща и с представители на изпълнителната власт, в частност и с министъра на транспорта и информационните технологии и съобщенията г-н Ивайло Московски. Защото ние считаме, че е крайно време да се започне един много засилен дебат и да се въведе, да се усъвършенства, да се задълбочи системата на електронното призоваване. Аз съм възложил на Националния институт на правосъдието да изготвят анализ как е в Европа, за да можем да участваме в тази дискусия. Сега ще замине една делегация на министерството, включили сме и Висшия съдебен съвет да командирова и един от магистратите да отиде с тази делегация, за да се проучи опитът на Австрия, защото там са най-напред. Защото част от проблемите са и в следното. Районният съд за ваша информация през миналата година е връчил 500 000 призовки. Благодаря на Висшия съдебен съвет, който ще вземе решение да увеличи щата на призовкарите утре, може би с малко. Но при положение, че имаме 500 000 годишно плюс 100 000 по електронен път – възможност, която дава ГПК и за което те положиха огромни усилия през миналата година, това не може да продължава по този начин в XXI век и трябва да се търсят пътища за увеличаване с реалното участие на държавата. Сега няма да ви разказвам как е в Австрия. Това е един от пътищата, от една страна, да се облекчат щатът и работата, която върши администрацията в съдилищата, от друга страна, да е по-сигурно и да няма основание за отлагане на делата.

Също много голям стратегически проблем е проблемът с експертизите. Аз не изхождам единствено и само от проблема, който възникна със съдебномедицинските експертизи, но имам предвид поначало проблема с експертизите, защото правораздаването в XXI век няма как да не се опира все повече на експертното познание и не само в областта на наказателното право, но толкова повече в областта на търговското и на гражданското право, така че ние заедно трябва да мислим в тази посока и ние сме готови да си партнираме в това.

Моята идея за прилагането на тези таблици и данни е за това, уважаеми народни представители, вие да можете да направите онези разрези, които са ви необходими във вашата дейност, да имате онзи емпиричен материал, който би помогнал законодателния процес. Аз бих казал следното. Мисля си, че ще бъде добре, написал съм го и в доклада, ако вие имате желание, аз мисля, че и миналата година го казах, и по райони да присъствате на отчетните събрания на съдилищата – в окръжните или апелатив-

ните, бихте получили ценна според мен за вас информация какво наистина се случва в детайли в районите, откъдето вие представлявате българския народ.

Аз ще спра дотук. Ако имате въпроси, разбира се, готов съм да отговоря на тях. Тук са и моите колеги – заместник-председателите на Върховния съд, и най-вече по тази част от доклада, която касае качеството. Ние не случайно я включихме в доклада, защото касационната проверка на приключилите дела е най-точният измерител за качеството на правораздаването. Благодаря ви.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Груев. Колеги, имате думата за изказвания.

Г-н Радев и след това г-н Лазаров.

Емил Радев:

Знаем за особено тежкия проблем със сградния фонд на Софийския районен съд и Районна прокуратура – София. Точно преди една година Министерският съвет предостави бившата сграда на Строителни войски, а също така и целеви средства за ремонт на тази сграда. Докъде са процедурите и има ли развитие този проблем? Въобще как стоят въпросите с материалната база и взаимодействието ви с Министерството на правосъдието по този проблем?

Проф. Лазар Груев:

В интерес на истината това, че правителството предостави сградата, като запази и тази на „Римската стена“, беше първата реална стъпка към решаването на този проблем. Относно финансите Висшият съдебен съвет взе свое решение от преходния остатък по неговия бюджет за осигурим поисканите 6,5 млн. лв. Но оттам насетне всичко е в прерогативите на министъра на правосъдието, както по обявяване на обществена поръчка за реконструкция и строителство, и на министъра на финансите, който реално да осигури тези средства по сметките на Министерството на правосъдието. Доколкото на мен ми е известно, няколко срещи, включително и днес или вчера, е имало в Министерството на финансите, за да могат парите от хартия да се превърнат някак си в реални суми. Но на мен не ми е известно да са открити още процедурите. Следователно въпросът пак го отлагаме за едно неопределено бъдеще.

Янаки Стоилов:

Става въпрос за ремонт и реконструкция, нали? Защото имаше и други предложения.

Проф. Лазар Груев:

Да, за ремонт и реконструкция. Там много активно участват районният прокурор и председателят на Районния съд. Те всеки ден пишат писма до министъра и не знам колко писма са изписани, но аз ви моля и чрез методите на парламентарния кон-

трол този въпрос да се постави на министъра на правосъдието, защото не знам къде е причината.

Г-н Радев, аз не знам дали сте били в Районния съд в Петрич, за да видите какво е положението там. Макар и малък град, съдът никак не е малък и хич не е маловажен с оглед мястото му и делата, които се гледат. Там гледката е ужасяваща. Аз лично ходих в мазето и на тавана. Има опасност да погинат делата, а те ги архивират там. Те самите са правили съботници, за да открият някаква площ за съхранението им. Заседават в една зала, която не може да събере подсъдимите, камо ли адвокатите. По време на големите дела хората стоят в коридора. Работните места за администрацията са в коридорите до тоалетните. Прокурорите и съдиите са по трима на 9 кв. м. Помъчих се, търси се решение, дано да се намери. А иначе има и съдилища, които са в прекрасно състояние.

Аз ви моля и не е редно да отправям критика, вие сте в правото си като законодатели да решите каквото искате, но пропуснах в изложението да кажа. При това положение и видимата тенденция за натовареността на районните съдилища, да ви призная честно, не могат да разберат моите колеги районни съдии изменението в Административнопроцесуалния кодекс, което беше прието, бр. 39 на ДВ от тази година, при която една част от делата от компетентност на административните съдилища бяха прехвърлени в районните съдилища. Наистина не могат да го разберат. Поставя се въпросът за какво създадохме административните съдилища. Защо при тези цифри от административните прехвърляме на районните. Аз смятам, че трябва да е обратно. Има много неща, за които ние да помислим, и от районните да отидат в административните. Нали затова създадохме специализирано правосъдие. Шях да пропусна и да е мой грях да не кажа за този проблем, който ми се струва, че е важен, и може би трябва да преосмислим нещата в тази посока. Разбира се, ваша воля да прецените дали нашите искания са правилни.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Груев. Г-н Радев.

Емил Радев:

С оглед на това направихме и обратния жест – по ЗАНН делата на касационна инстанция ще се гледат от административните съдилища, а не от окръжните. Така че донякъде се компенсира.

Тази тенденция в ЗСПЗЗ беше вече за част от делата започнала, така че уеднаквихме практиката по този закон и целта беше по-близо до хората да бъде. Но наистина този проблем, това е частен случай.

Вие знаете, че миналата година в края на годината с участието на магистрати приехме и промени в ГПК. Разбира се, те могат да се разширят за в бъдеще. Това, което казахте за електронното призоваване, трябва да се развие като норми. Така че

поне от наша страна намират разбиране проблемите и се надявам и в бъдеще да партнираме за подобряване на законовата база и оттам нататък и разрешаване на част от проблемите с натовареността.

Искра Фидосова:

Г-н Лазаров, заповядайте.

Димитър Лазаров:

Аз не мога да не призная, че съм доволен от това, което е факт и е отразено в доклада, че въпреки увеличаването, което има с тези 15,24% на делата през 2010 г., всъщност са се увеличили с 26% решените дела, решени в тримесечен срок, и то спрямо 2009 г. Но дадено в процент не на всеки нещо говори. Но от 575 500 грубо свършени дела 496 000 са в тримесечен срок, което е един добър резултат. Това е над 80%. Това е добре. Разбира се, бързината не трябва да бъде за сметка на качеството в никакъв случай.

Нормално е да има и отменени дела, нормално е да има и оправдателни присъди, защото иначе не би следвало да говорим за въззивна, за касационна инстанция, ако приемем, че всяко първоинстанционно решено дело то би било свършено решено, но все пак донякъде може би трябва да има някакъв критерий докъде е разумното да се приеме, че в рамките на нормалното е да има. Аз виждам, че тази година в доклада, за разлика от миналата година, вие сте ги отделили, защото цифрата беше стряскаща събрани и трябваше да има пояснения що се касае до тези предмети на касационна проверка. Те са пак в рамките. Запазили са се.

Хубаво е, и аз мисля, че това трябва да се отчете, че 60% от гражданските дела касаят заповедното производство, което на практика значи една много бърза форма за решаване на проблемите на гражданите, и това е добре и е добре да се увеличава това. Защото за сметка на това другите традиционни дела по Семейния кодекс, вещни дела, те бележат намаление. Малко намаляват, но има една такава тенденция.

Що се касае до качеството, защото виждам, че тук има анализ, който е направен от гледна точка на делата, които са предмет на касационно разглеждане, миналата година пак стана въпрос, че може би трябва да има един макар и не толкова задълбочен преглед на делата, които са от районните съдилища, защото те там са най-натоварени. Тенденцията явно е трайна, защото и предната година се отчете такова натоварване, един поглед в следващия доклад вече за качеството. Очевидно при по-голямото натоварване, при по-бързото решаване това влияе някъде и на качеството, което за сметка на това води до по-бавно правораздаване, след като има връщане на делата, прекратяване, връщане. Ще ми се за следващата година да има един такъв поглед за тези дела на районните съдилища, които са били предмет на въззивна инстанция. Защото да имаме тези данни с оглед тенденцията на увеличаване на тези дела. А защо се увеличават, посочено е. Отделен е въпросът, ако трайно се запази тази тенденция,

предмет на други разговори е тази тенденция, защото това все пак би могло да се регулира и с подсъдността. Защото преди години подсъдността донякъде беше променена. Това е друга тема.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Лазаров. Това го имахме като препоръка и в доклада от миналата година. Г-н Стоилов.

Янаки Стоилов:

Благодаря, г-жо председател.

Г-н председател,

Уважаеми магистрати и членове на комисията,

Няколко въпроса имам. Двата от тях се отнасят до прилагането на закона, и специално към действието на Гражданския процесуален кодекс. Имате ли обобщена информация и анализ по отношение на някои от нововъведенията? Става дума специално за това как се отразяват доста по-ограничените възможности за касационно обжалване при тези абстрактно определени основания. Смятате ли, че те оправдават своето действие? Как реагират гражданите? Дали наистина са намерени случаите, които подлежат на допълнително разглеждане в касационна инстанция?

Другият ми въпрос е за ефективността на заповедното производство. Също – дали то значително ускорява, опростява процедурите и постига резултати?

Последният ми въпрос се отнася до дейността на съдиите. Давам си сметка, че на него може да отговорите изцяло или отчасти. Какви са вашите впечатления от тези срещи, които казахте, че провеждате във връзка с обсъждане на дейността по апелативни райони от изказани мнения, ако щете и неформални, от вашите колеги съдии, не по отношение на натовареността и отговорността в тяхната работа, а за независимостта, при която те могат да изпълняват своите функции? Давам си сметка, че в някои случаи самите магистрати може да не са заинтересовани да коментират тази тема, ако става дума за някакви взаимни интереси от страна на упражняващите различен вид натиск. Но бихте ли могли да дадете едно обобщено впечатление, не казвам информация или оценка, за способността на съдиите да решават делата, било то граждански или наказателни, без оглед на административни, политически или икономически въздействия? Ако имате някакви впечатления и притеснения, които те са изразили, ако можете да ги споделите. Смятате ли, че в това отношение може да се направи нещо от всички институции, за да се подобряват ефективността и независимостта в дейността на съдебната власт? Благодаря.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Стоилов. Заповядайте, проф. Груев.

Проф. Лазар Груев:

Аз предлагам на първите два въпроса да отговори г-н Чаначев, тъй като той по-добре ще даде отговора. Разбира се, и аз ще се включа след това.

Симеон Чаначев:

Уважаема г-жо председател,
Уважаеми членове на комисията,
Уважаеми колеги,

По първия въпрос – така, както го разбирам, зададен от г-н Стоилов, става въпрос за ефективността на приложението на новия Граждански процесуален кодекс. Наблюденията показват, че тази уредба е ефективна затова, защото тя постига една основна цел – уеднаквяване на съдебната практика. Уеднаквяването на съдебната практика върви в две посоки.

Единият път е чрез тълкувателните решения. Може би от този отчетен доклад, както и от преходния отчетен доклад ви прави впечатление, че е увеличен броят на тълкувателните решения през отчетните периоди, и то по въпроси, които имат фундаментален характер, както от областта на процесуалното право, така и от областта на материалното право.

Втората посока, по която въз основа на новия Граждански процесуален кодекс върви уеднаквяването на съдебната практика, това е по реда на казуалната практика. Т.е., произнасяйки се по индивидуални правни спорове, съставите на касационната инстанция всъщност дават тълкуване на съответните правни – материалноправни и процесуалноправни норми. Така по цяла една категория дела се получава еднообразно тълкуване на закона, тъй като чрез разрешаването на едно дело всъщност се дава посока за приложението на закона по цяла серия дела, които са сродни с това дело.

Философията на новия Граждански процесуален кодекс е именно тази – да засилва неправосъдната функция на Върховния касационен съд, т.е. акцентът е върху уеднаквяването на съдебната практика. Затова може би ви прави впечатление, че процентът на допуснатите до касационно обжалване дела е по-малък, което показва, че всъщност тези дела, които се поднасят за разглеждане от касационния съд и които имат принципно значение за уеднаквяване на практиката, не могат да бъдат толкова много. Това е причина и за това да има по-малък процент допуснати до касационно обжалване дела. Такава е и практиката в останалите процесуалноправни системи, които се основават на дискреционната компетентност за разглеждането на делата. И в Австрия, и в Германия, и във Франция и в много други страни, които са възприели тази система, резултатите са такива и не могат да бъдат други. Това е по първия въпрос, свързан с ефективността на процесуалноправната уредба.

Янаки Стоилов:

Значи не се налага никаква промяна.

Симеон Чаначев:

Не! Според мен не. Особено след тълкувателното решение, което беше прието за касационното производство и където бяха дадени пояснения относно основанията за допускане на касационно обжалване по чл. 280, ал. 1 ГПК.

По въпроса относно заповедното производство наблюденията ни са, че неговото въвеждане има положителни резултати, тъй като води до приключването на делата в по-кратки срокове. Т.е. по показателя времетраене на съдебните процедури това е една ефективна форма за разглеждане на гражданскоправни спорове. Разбира се, с уточнението и уговорката, която направи председателят, за съответни промени в тази област, които биха довели съответно до усъвършенстване на тази процесуално-правна уредба. Т.е. в тази област има още какво да се желае като законодателни изменения.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Чаначев. Проф. Груев.

Проф. Лазар Груев:

По отношение на третата част от въпроса, г-н Стоилов, аз в характерния си стил ще бъда съвсем откровен с вас и с всички народни представители.

Аз бях откровен и с представителите на Европейската комисия, които бяха по мониторинга и по подготовката на доклада. Казах им, че лично на мен би ми се искало, ако и препоръките в доклада на Европейската комисия бъдат по-ясно целенасочени там, където е причината за едно или друго явление. Тъй като механизмът за сътрудничество и оценка и докладите на Европейската комисия създават и у обществото, и у отговорни фактори сякаш впечатлението, че това е мониторинг на цялата съдебна система. Ние трябва да сме наясно, че става дума за борба с корупцията по високите етажи и организираната престъпност. И понеже вие ме питате за чувството на съдиите, обобщените и неперсонифицирани дори в този доклад примерно заявлението като „правораздаването е бавно“, сякаш се понася като упрек от всички съдии. А данните, които аз изнесох и които са обективни данни, сочат, че в голяма част от съдилищата делата се решават 80%, а някъде и над 90% в тримесечен срок. И съдиите казват: „Колко повече, г-н председател? Ние трябва да стигнем процентите на Тодор Живков – 102 и 110% в тримесечен срок, за да бъдем удовлетворени. „В този смисъл аз мисля, че и ние, и нашите партньори трябва да центрираме проблемите там, където са. Да се каже, ако има забавяне или ако има нещо, то къде е проблемът.

За независимостта и за натиска ме питате. Ще ви отговоря това, което видяха и от Асоциацията на европейските съдии, и тяхното становище, прието на тяхното общо събрание, и това, което видя специалният докладчик на ООН, а то е, че определен начин на публично говорене от отговорни длъжностни лица, произнасянето на присъди, преди делото да е влязло в съда, създават реална заплаха за върховенството на

закона и за независимостта на съда. Това беше оценката на европейските съдии и в някаква степен аз не мога да не я споделя. Иначе данни и в частни разговори никога не е правил твърдение, че му е оказван конкретен натиск. Аз лично не мога и да си го представя, че това е възможно.

Искра Фидосова:

Благодаря, г-н Груев. Други колеги, желаещи за въпроси и изказвания? Няма. Преминваме към гласуване.

Подлагам на гласуване проект на решение за приемане на Обобщения годишен доклад за прилагането на закона и за дейността на съдилищата през 2010 г., № 111-00-5, внесен от Висшия съдебен съвет на 9.06.2011 г.

Който е „за“, моля да гласува. Седемнадесет „за“. Против и въздържаха се няма.

Благодаря на представителите на Върховния касационен съд и на Висшия съдебен съвет.

Закривам заседанието.

Председател:
Искра Фидосова